

Broedvogels van de Auvergnepolder in 2018

Pieter Wouters

Sovon-rapport 2018/86

Broedvogels van de Auvergnepolder in 2018

Pieter Wouters

Sovon-rapport 2018/86
Dit rapport is samengesteld
in opdracht van Staatsbosbeheer

Colofon

© Sovon 2018

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Staatsbosbeheer

Illustratie omslag: Willem van Manen

Wijze van citeren: Wouters P. 2018. Broedvogels van de Auvergnepolder in 2018. Sovon-rapport 2018/86. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

ISSN-nummer: 2212 5027

Inhoud

Samenvatting	2
1. Inleiding	3
2. Gebiedsbeschrijving	4
3. Werkwijze en omstandigheden 2018	5
3.1 Veldwerk	5
3.2 Interpretatie	5
3.3 Weersomstandigheden	5
3.4 Foutenmarges	6
4 Resultaten	7
4.1 Vergelijking met eerdere karteringen.....	8
4.2 Soortbesprekingen.....	9
5 Evaluatie	13
Literatuur	14
Bijlage 1 Soortkaarten kartering 2018	15

Samenvatting

Voor de evaluatie van het beheer in natuurgebieden laat Staatsbosbeheer jaarlijks een deel van haar gebieden inventariseren. In het voorjaar van 2018 zijn in West-Brabant eigendommen van Staatsbosbeheer in de Auvergnepolder geïnventariseerd op broedvogels. De onderzochte terreinen liggen in het uiterste zuidwesten van de Provincie Noord-Brabant. De geïnventariseerde oppervlakte voor de SNL-kartering bedroeg 36,9 hectare. Bij uitzondering is het gehele kreekgebied geïnventariseerd op alle broedvogels wat neer komt op 56 hectaren. De eigendommen van Staatsbosbeheer liggen ten westen van Halsteren in de Auvergnepolder. Dit ongeveer vijf kilometer lange kreekrestant loopt van het gemaal bij de Schelde-Rijnverbinding in het noorden naar de Oosterscheldedijk bij de Princesseplaat in het zuiden.

Er werden vijf inventarisatieronden uitgevoerd in de periode begin april tot begin juni. In totaal werden 45 verschillende soorten broedvogels vastgesteld in het onderzoeksgebied. Het aantal soorten betreft een minimum, omdat geen speciale bezoeken zijn gebracht voor nachttactieve soorten. In totaal zijn twee Rode Lijstsoorten vastgesteld: Koekoek en Snor.

Het Lange Water is een relatief smal en langgerekt gebied, hierdoor hebben invloeden van buiten het gebied natuurlijk meer impact op het gebied. Maar ook binnen het gebied zijn ontwikkelingen die goed moeten worden opgevolgd. Zoals de waterstand en de kwaliteit van het riet.

Het Lange Water bij zonsopkomst (Pieter Wouters).

1. Inleiding

Voor de evaluatie van het beheer in natuurgebieden laat Staatsbosbeheer jaarlijks een deel van haar gebieden inventariseren. In het voorjaar van 2018 is de Auvergnepolder (36,9 ha), geïnventariseerd op broedvogels. Deze inventarisatie vindt plaats in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en landschap - SNL - waarin onder andere het monitoren van broedvogels in een zesjarige cyclus wordt vereist en waarvan de resultaten worden gerapporteerd aan de betreffende provincie. Sovon Vogelonderzoek Nederland voerde de inventarisatie uit. Het veldwerk en verslaglegging zijn gedaan door Pieter Wouters. Contactpersoon bij Staatsbosbeheer was Bart Weel.

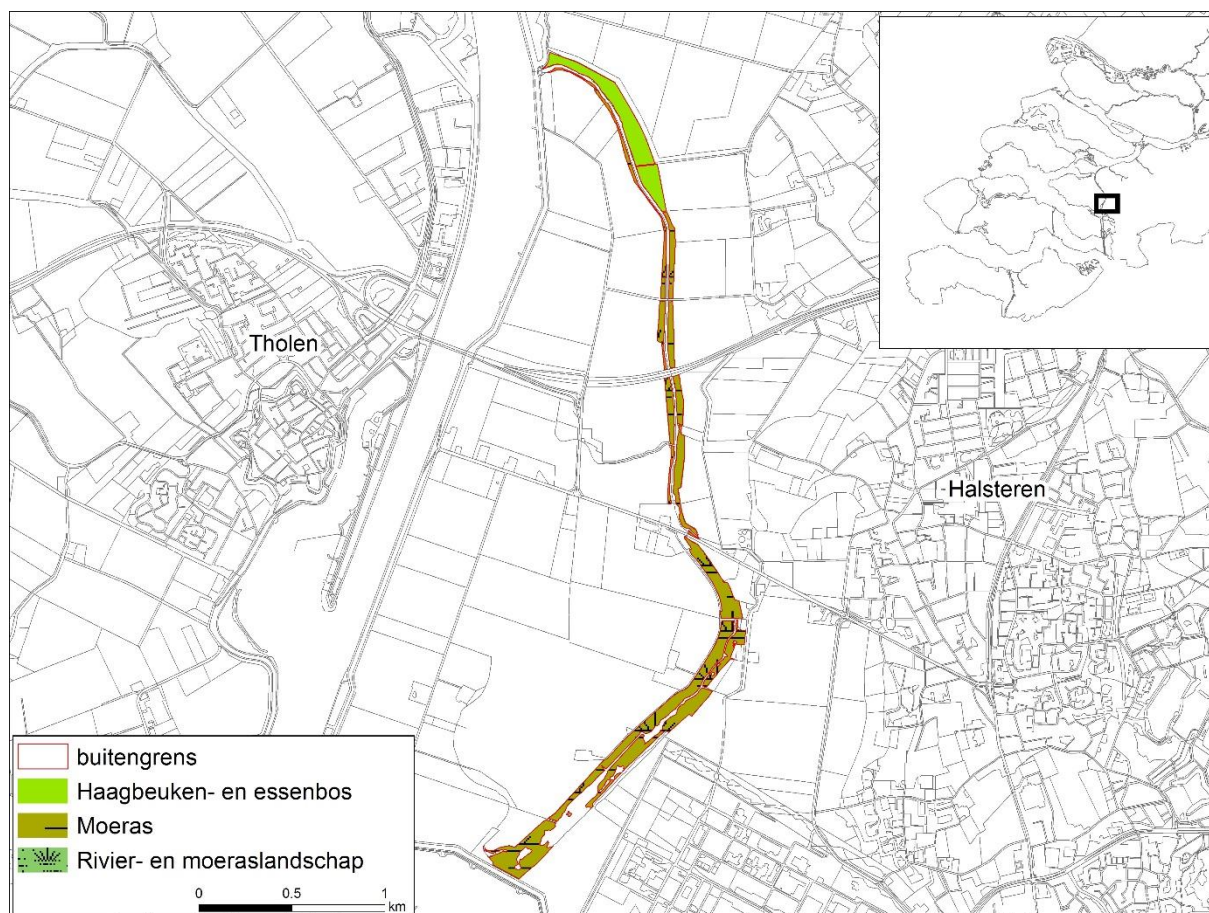

Moeraswespenorchis, Lange Water 2018 (Pieter Wouters)

2. Gebiedsbeschrijving

Het onderzochte terrein ligt in het uiterste zuidwesten van de Provincie Noord-Brabant (Figuur 1). De geïnventariseerde oppervlakte voor de SNL kartering bedroeg 36,9 hectare. In 2018 is het gehele gebied, inclusief het watergedeelte, enkele aanpalende weilanden en (wilgen) bomenrijen geïnventariseerd 56 ha).

De eigendommen van Staatsbosbeheer liggen ten westen van Halsteren in de Auvergnepolder langs het kreekrestant 'Lange Water/Verkorting'. Dit ongeveer vijf kilometer lange water loopt van het gemaal bij de Schelde-Rijnverbinding in het noorden naar de Oosterscheldedijk bij de Princesseplaat in het zuiden. De kreek wordt op twee plaatsen doorsneden door provinciale wegen; de provinciale weg N286 van Halsteren naar Tholen op één derde en de Tholenseweg op de helft. Verder wordt het gebied nog doorsneden door twee lokale wegen; de Slikkenburgseweg, tussen de Verkorting en de Lange Kreek en de Vrouwenlandseweg, 200m noordelijk van de N286. Alleen aan de westzijde van de Verkorting en het noordelijke deel van het Lange Water loopt een (semi) verharde weg. Voor de rest ligt het gebied ingebed in grootschalig landbouwgebied. De breedte van het onderzochte gebied varieert van 30 meter in het noorden tot zo'n 150 meter in het zuiden. De eigendommen van Staatsbosbeheer bevinden zich aan weerszijde van de kreek over de gehele lengte en bestaan uit rietlanden met her en der opslag van wilg. De rietlanden zijn over het algemeen sterk aan het verlanden. Waterriet is ver in de minderheid. Er werd ook geconstateerd dat er op sommige plaatsen Grote lisdodde aan het opkomen was. Op enkele plaatsen bevinden zich randen van wilgenopslag aangrenzend aan het riet. Aan de westkant van de Verkorting en aan de oostkant van het Lange Water staan (doorgesloten) knotwilgen. Aan de noordoost kant van de kreek bevindt zich een populierenaanplant met als doeltypen "haagbeuken-essenbos".

Figuur 1. Beheertypen in de Auvergnepolder.

3. Werkwijze en omstandigheden 2018

Bij het verzamelen van broedvogelgegevens in terreinen van Staatsbosbeheer zijn de volgende aspecten van belang:

- Verspreiding en aantal territoria van de broedvogelsoorten
- Aantalsontwikkeling van de broedvogelsoorten
- Relatie tussen het beheer en broedvogels

3.1 Veldwerk

De inventarisatie is uitgevoerd volgens de richtlijnen van de uitgebreide territoriumkartering, zoals beschreven in Van Dijk & Boele 2011. Er werden vijf integrale inventarisatieronden uitgevoerd in de periode april t/m juni. (tabel 1), waarbij alle soorten zijn gekarteerd. In totaal is 28 uur besteed aan veldwerk, resulterend in 45,5 min/ha. De veldbezoeken begonnen altijd een half uur voor zonsopgang, steeds op een andere plaats. Aangezien het gebied lang (5 km) en smal is (Het merendeel is minder dan 80 meter breed), zonder paden, was er geen andere mogelijkheid dan gewoon op en neer te lopen. Dit had wel als voordeel dat je tweemaal op dezelfde plaats komt. Waar de rietkraag erg breed was, zuidkant Lange Water, zijn insteken gemaakt om alles nog beter te kunnen overhoren. Tijdens de vierde inventarisatieronde is het gebied vanaf het water geïnventariseerd met behulp van een kano. De populierenopstand en het zuidelijkste stuk van het Lange Water, het aaneengesloten rietveld, zijn toen niet onderzocht.

Territoria werden voornamelijk vastgesteld aan de hand van zingende of baltsende vogels. In geval van zeldzame soorten en soorten met grote, overlappende territoria of leefgebieden, werd geprobeerd een zo hoog mogelijke (nest indicatieve) broedcode te verzamelen en de nestplaats zo nauwkeurig mogelijk te lokaliseren. Dit om te voorkomen dat niet-broedvogels werden meegeteld en om over- of onder telling van moeilijk karteerbare soorten te voorkomen. Tijdens de inventarisatie lag de focus op het verzamelen van uitsluitende waarnemingen, d.w.z. waarnemingen van tegelijkertijd zingende of baltsende individuen.

Tabel 1 bezoekdata en bezoektijden. (*inventarisatie met kano)

Datum	Begin	Eind
6 april 2018	6:35	11:25
27 april 2018	5:41	11:15
12 mei 2018	5:10	10:48
25 mei 2018 *	4:43	10:24
9 juni 2018	4:52	11:10

3.2 Interpretatie

In het veld werden de waarnemingen, voorzien van broedcode, ingetekend op digitale veldkaarten in de app Avimap. Later werden deze ge-upload in het autoclusterprogramma van Sovon. Clustering van waarnemingen tot territoria gebeurde op basis van de criteria zoals beschreven in Vergeer et al. (2016) van Dijk & Boele (2011), maar met een lichte aanpassing vanwege het geringe aantal bezoeken. Exacte clustercriteria zijn terug te vinden op de verspreidingskaarten. Nestvondsten of nest-indicatieve waarnemingen telden in alle gevallen mee. De stippen op de verspreidingskaarten zijn de locaties van waarnemingen met de hoogste broedcode of anders de laatste meetellende waarneming binnen de geïnterpreteerde territoria.

3.3 Weersomstandigheden

Het weer is van invloed op de activiteit van vogels en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperaturen zijn belemmerende factoren. Veel territoriale activiteit neemt later op de dag ook af bij hoge temperaturen. Daarom wordt hier een korte beschrijving van het weer in het broedseizoen van 2018 gegeven aan de hand van de maandoverzichten van het KNMI. In tabel 2 zijn enkele variabelen samengevat voor het KNMI station Rotterdam

Tabel 2. Enkele weersvariabelen (gemiddelde temperatuur, aantal zonuren per maand en hoeveelheid neerslag) in de periode april-mei, op basis van gegevens van het KNMI, station Rotterdam. Norm staat voor (langjarig gemiddelde 1981-2010).

Maand	Temp. °C	Norm	Zon-uren	Norm	Neerslag (mm)	Norm
Maart	4,7	6,2	132	125	60	68
April	12,2	9,2	181	178	74	44
Mei	16,4	13,1	290	213	47	61
Juni	17,5	15,6	213	201	29	68

Maart 2018 eindigde koud. De eerste week van april was normaal tot koel. De twee weken daarna waren echter boven gemiddeld, met plaatselijk in het zuiden vier zomerse dagen. In de Bilt drie waar normaal geen zomerse dagen in april voorkomen. De laatste week van de maand zakte de temperatuur weer naar normale waarden. De neerslag in april viel voornamelijk in de eerste week en aan het einde van de maand. Toen onweersbuien plaatselijk voor veel neerslag zorgden. (Rotterdam was het natste weerstation.) Het aantal zonuren was vrijwel normaal. Vooral tijdens de warme periode, aan het begin van de tweede en de derde week, waren (zeer) zonnig.

Recordtemperaturen, zeer zonnig en landelijk gemiddeld aan de droge kant is een korte typering van de maand mei. Voor De Bilt was dit zelfs de warmste maand in 300 jaar. Vooral de eerste week was zonnig. Sombere dagen waren 13, 18 en 19 mei. De zon scheen het minst in Zeeland. Dit is bijzonder omdat het daar in mei vaak zonniger is dan in het binnenland. Door het buigige karakter van de neerslag waren de regionale verschillen groot. Uiteindelijk was de hoeveelheid vrij normaal. Deze neerslag viel voornamelijk aan het eind van mei.

Juni begon somber onder invloed van een laagdrukgebied. Maar al vrij snel draaide de wind naar een oostelijke richting en liep de temperatuur flink op. Op 8 juni trok een storing van zuid naar noord. Dit ging vooral in het zuiden gepaard met lokaal veel neerslag. De eerste dagen van juni waren bewolkt maar daarna kwam de zon snel terug, alleen 8 juni was weer een sombere dag.

3.4 Foutenmarges

Door de gevolgde methode om op en neer te lopen tijdens de inventarisatie is de tijdsbesteding veel hoger dan bij een reguliere inventarisatie waarbij men maar eenmaal op dezelfde plek komt. Ook al werd de 'terugweg' altijd in een hoger tempo gelopen dan de 'heenweg'. Doordat het gebied overwegend erg smal is, is het goed te overhoren. Waar dit niet mogelijk was zijn insteken in het gebied gemaakt. Ondanks dat het gebied smal is, is het niet mogelijk om het watergedeelte overal goed te overzien. Dit heeft zeker invloed gehad op het karteren van de watervogels. De gevonden aantallen betreffen dan ook de minimum aantallen. Door de lengte van het gebied is het wel zo dat het laatste deel van de inventarisatie steeds op een minder moment in de ochtend plaats vond. Dit is zoveel mogelijk ondervangen door steeds op een andere plaats/route te beginnen. Het veldwerk is steeds uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden. Voor nacht-actieve soorten zijn geen speciale bezoeken gebracht. Er is voor geen enkele soort gebruik gemaakt van geluid nabootsing.

De rietkragen ten zuiden van de Vrouwenlandseweg tijdens het eerste en laatste bezoek.

4 Resultaten

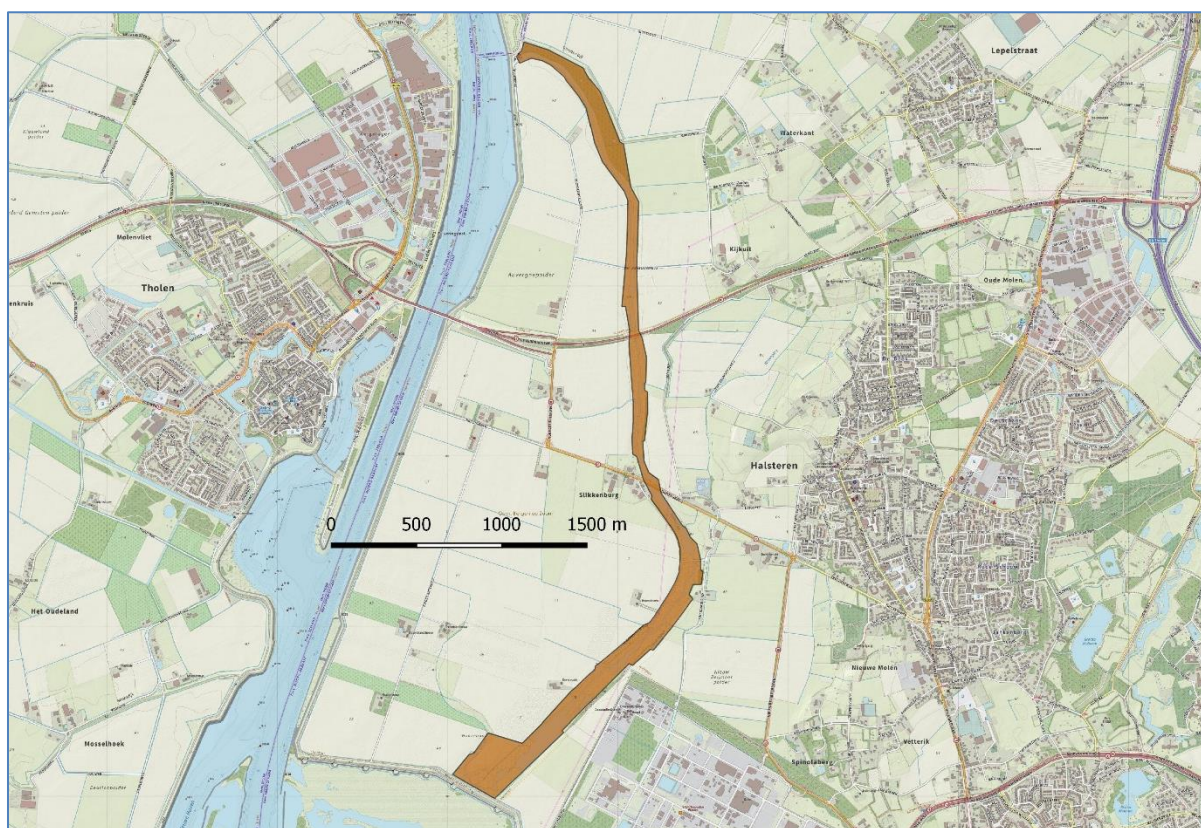
In totaal werden 45 verschillende broedvogels vastgesteld in het hele gebied (tabel 3), waarvan 41 in het eigendom van Staatsbosbeheer. In het hele gebied werden vier soorten aangetroffen die op de Rode Lijst staan (van Kleunen *et al.* 2017). Daarvan broedden er twee in staatsbosbeheer-eigendom.

Tabel 3. Soorten en aantallen in het gebied dat eigendom is van Staatsbosbeheer (36,9 ha, fig.2) en in het hele gebied (57 ha, fig. 3). RL= rode lijst: KW=kwetsbaar, GE= gevoelig.

Soort	Eigendom SBB		Hele gebied		RL
	N	N/100 ha	N	N/100 ha	
Grauwe Gans	3	8.1	17	30.4	
Bergeend	0	-	1	1.8	
Krakeend	3	8.1	10	17.9	
Wilde eend	9	24.4	22	39.3	
Wintertaling	0	-	1	1.8	KW
Kuifeend	0	-	3	5.4	
Fazant	4	10.8	10	17.9	
Fuut	2	5.4	2	3.6	
Havik	1	2.7	1	1.8	
Bruine Kiekendief	1	2.7	1	1.8	
Buizerd	1	2.7	1	1.8	
Waterral	5	13.6	5	8.9	
Waterhoen	8	21.7	11	19.6	
Meerkoet	6	16.3	20	35.7	
Houtduif	2	5.4	3	5.4	
Koekoek	4	10.8	4	7.1	KW
Grote Bonte Specht	2	5.4	2	3.6	
Zwarte Kraai	1	2.7	3	5.4	
Pimpelmees	2	5.4	4	7.1	
Koolmees	6	16.3	10	17.9	
Baardman	1	2.7	1	1.8	
Cetti's Zanger	12	32.5	14	25.0	
Fitis	9	24.4	9	16.1	
Tjiftjaf	13	35.2	18	32.1	
Rietzanger	55	149.1	60	107.1	
Kleine Karekiet	125	338.8	139	248.2	
Bosrietzanger	19	51.5	24	42.9	
Sprinkhaanzanger	3	8.1	3	5.4	
Snor	7	19.0	7	12.5	KW
Zwartkop	13	35.2	16	28.6	
Tuinfluit	8	21.7	11	19.6	
Grasmus	6	16.3	9	16.1	
Winterkoning	27	73.2	33	58.9	
Boomkruiper	2	5.4	5	8.9	
Merel	9	24.4	12	21.4	
Kramsvogel	0	-	1	1.8	GE
Zanglijster	2	5.4	2	3.6	
Roodborst	4	10.8	5	8.9	
Blauwborst	13	35.2	13	23.2	
Roodborsttapuit	1	2.7	2	3.6	
Heggenmus	4	10.8	4	7.1	
Vink	11	29.8	13	23.2	
Groenling	2	5.4	2	3.6	
Putter	1	2.7	1	1.8	
Rietgors	44	119.2	48	85.7	

4.1 Vergelijking met eerdere karteringen

Eerdere karteringen van het gebied vonden plaats in 1978, 1987-95, 2001 en 2011 (SWEV 2007, Hoekstein en Lubbers 2001 en Bakker *et al.* 2015). Alleen de karteringen uit 2001 en 2011 zijn enigszins vergelijkbaar met de inventarisatie uit 2018 (tabel 4). Wel dient hier meteen de opmerking te worden gemaakt dat tijdens deze inventarisaties per bezoeker steeds kleine delen van het gebied zijn onderzocht, waardoor grotere delen tijdens de vroege ochtenduren zijn bezocht. Voor Waterral, Steenuil en Kleine Karekiet is tijdens deze inventarisaties gebruik gemaakt van geluidsnabootsing. Het gebied is groter (57 ha, fig. 3) dan het opdrachtgebied (fig. 2) en dientengevolge komen de aantallen voor 2018 niet overeen met die in tabel 3.

Figuur 2. Begrenzing van het gebied dat in 2001, 2011 en 2018 is geïnventariseerd.

Het was niet meer te achterhalen hoe de waterstand was tijdens de inventarisaties van 2001 en 2011. In 2018 was de waterstand zo laag dat het merendeel van de rietkragen ‘droog’ stonden. Het was mogelijk om door het riet naar het openwater te lopen zonder nat te worden. Voor soorten als Roerdomp en de ganzen was dit niet gunstig. De sterke afname van de Waterral heeft waarschijnlijk ook te maken met het droog staan van de rietkragen.

De eenden laten een wisselend beeld zien maar het is duidelijk dat deze soortgroep een negatieve trend laat zien. Zowel in aantal als in aantal soorten. Een uitzondering hierop is de Krakeend.

Bij de roofvogels zien we dat de Bruine Kiekendief het slecht doet. Ook dit kan te maken hebben met het droog staan van het riet. Daarnaast is de Havik als nieuwe broedvogel verschenen. Bij de Buizerd waren alle territoria van 2011 wel aanwezig maar alleen in de populierenopstand werd er binnen het telgebied gebroed. In de rest van de territoria werd er buiten het gebied gebroed.

Het ontbreken van de steltlopers heeft deels te maken met de begrenzing van het telgebied. Aan de zuidkant van het gebied werd in de eerdere tellingen een weiland meegeteld wat nu buiten beschouwing is gebleven. Verder staan er voor 2011 een aantal territoria vermeld midden in het rietveld tussen de N286 en de Vrouwenlandseweg. Het is niet waarschijnlijk dat dat er in 2011 heel anders uitzag dan in 2018. Dus hier gaat het om een andere interpretatie van waarnemingen gedaan in het veld tijdens het veldwerk.

Bij de voor dit gebied belangrijke groep, de rietvogels, zien we grote verschillen. De Cetti's Zanger is geheel volgens de landelijke trend sterk toegenomen. Rietzanger en Sprinkhaanzanger zijn gelijk

gebleven. De rest van de rietvogels is echter afgenomen. Wat hier de oorzaak van kan zijn is niet altijd even duidelijk, maar voor soorten als Blauwborst (Verruiging waardoor er minder open foerageer plek is.) en Kleine Karekiet (minder waterriet) zijn de oorzaken wel duidelijk. Maar waarom Snor, Rietgors en Bosrietzanger terug zijn op het niveau van 2001 is niet duidelijk. Snor en Rietgors nemen landelijk zelfs toe, terwijl de Bosrietzanger een stabiele trend laat zien.

De soorten van struweel en jong bos, Grasmus, Fitis en Tuinfluiter, zijn weer afgenomen naar de aantallen van 2001. Een gevolg van het ouder worden van o.a. de populierenopstand. Men zou dan mogen verwachten dat Zwartkop en Tjiftjaf, soorten van meer opgaand bos, zouden zijn toegenomen. Dit is echter niet het geval. Ze zijn gestabiliseerd op het niveau van 2011.

Tabel 4: Aantallen broedvogels in de hele Auvergnepolder (57 ha) in 2001, 2011 en 2018

Soort	2001	2011	2018	Soort	2001	2011	2018
Grote Canadese Gans	1	3	0	Koolmees	5	14	10
Grauwe Gans	2	25	17	Baardman	3	3	1
Nijlgans	1	2	0	Veldleeuwerik	2	1	0
Bergeend	6	4	1	Cetti's Zanger	0	1	14
Zomertaling	1	0	0	Staartmees	1	1	0
Slobeend	1	4	0	Fitis	10	33	9
Krakeend	2	11	10	Tjiftjaf	5	27	18
Wilde Eend	57	54	22	Rietzanger	25	62	60
Wintertaling	0	0	1	Kleine Karekiet	211	213	139
Tafeleend	0	1	0	Bosrietzanger	31	33	24
Kuifeend	2	7	3	Spotvogel	2	1	0
Patrijs	2	0	0	Sprinkhaanzanger	2	5	3
Fazant	15	13	10	Snor	7	14	7
Fuut	5	2	2	Zwartkop	2	19	16
Roerdomp	1	0	0	Tuinfluiter	12	19	11
Havik	0	0	1	Grasmus	7	13	9
Bruine Kiekendief	5	5	1	Winterkoning	13	23	33
Buizerd	0	3	1	Boomkruiper	0	2	5
Waterral	10	14	5	Spreeuw	0	3	0
Waterhoen	19	16	11	Merel	14	18	12
Meerkoet	22	23	20	Kramsvogel	0	0	1
Scholekster	4	2	0	Zanglijster	3	4	2
Kievit	4	3	0	Roodborst	0	0	5
Kleine Plevier	0	1	0	Blauwborst	37	42	13
Tureluur	0	4	0	Nachtegaal	0	1	0
Holenduif	2	0	0	Gekraagde Roodstaart	0	3	0
Houtduif	15	16	3	Roodborsttapuit	3	8	2
Zomertortel	1	1	0	Ringmus	1	0	0
Koekoek	5	7	4	Heggenmus	5	10	4
Steenuil	0	1	0	Gele Kwikstaart	6	3	0
Grote Bonte Specht	1	2	2	Witte Kwikstaart	0	5	0
Groene Specht	0	2	0	Graspieper	3	7	0
Wielewaal	0	1	0	Vink	1	19	13
Gaai	0	1	0	Groenling	0	1	2
Ekster	2	3	0	Kneu	0	2	0
Kauw	1	1	0	Putter	2	11	2
Zwarte Kraai	8	5	3	Rietgors	44	81	48
Pimpelmees	5	13	4				

4.2 Soortbesprekingen

Achter de soort staat het aantal in het eigendom van Staatsbosbeheer, daarachter tussen haakjes eventueel het aantal in de rest van het gebied.

Fuut, n=2

Er zijn slechts twee territoria van de Fuut in het gebied vastgesteld. Het biotoop lijkt hier in orde, maar mogelijk is het voorkomen van voldoende geschikt voedsel hier de beperkende factor. Tijdens de kano-inventarisatie werd er volop vis gezien maar wel van een voor futen niet geschikt formaat. Of heel groot of heel klein, geen tussenmaten.

Grauwe Gans, n=3 (14)

Ondanks dat de soort al zeker 20 jaar in het gebied voorkomt als broedvogel zijn de aantallen niet erg hoog. Er zijn uiteindelijk 17 paar vastgesteld. Slechts bij twee paar zijn jongen gezien. Mogelijk dat de ouders jongen al snel hebben meegenomen naar de Princessenplaat aan de andere kant van de dijk. Hier waren groepen jonge grauwe ganzen aanwezig, maar of dit broedvogels van de Auvergnepolder waren of van andere gebieden was niet meer vast te stellen.

In de directe omgeving waren gedurende de inventarisatie periode steeds groepen Grauwe Ganzen aanwezig op de akkerlanden. De aantallen hiervan liepen op tot wel 100 vogels. Dit waarschijnlijk tot frustratie van de agrariërs. Sommige graanpercelen werden namelijk systematisch kort gehouden.

Krakeend, n=3 (7)

De Krakeend neemt sinds de jaren negentig van de vorige eeuw gestaag toe. In 2001 werd de eerste melding gemaakt van de soort als broedvogel met twee territoria. Nu zijn er minimaal 10 territoria aanwezig in het gebied. Doordat het watergedeelte niet altijd goed is te overzien zullen er vast nog paren zijn gemist.

Bruine Kiekendief, n=1

Tijdens de eerste inventarisatie ronde werd er boven het riet van het Lange Water een druk baltsend paar gezien. Zoals te verwachten werd er tijdens de volgende ronden nauwelijks nog activiteit waargenomen. Wel vloog er steeds een mannetje in de buurt maar dat kon niet direct worden gekoppeld aan de baltsplaats. Tijdens de laatste ronde vlogen het mannetje en het vrouwtje weer volop rond. Van het vrouwtje werd gezien dat ze in het riet verdween en niet meer direct opvloog. Wat zou kunnen duiden op de mogelijke nestplaats.

Aan de noordkant van het gebied werd tijdens de tweede ronde ook een paar gezien wat opvloog uit de rietkraag. De benodigde tweede waarneming kon niet worden gedaan, maar het is niet uit te sluiten dat er hier toch een territorium aanwezig was.

Havik, n=1

Het enige stukje bos binnen het telgebied heeft in een open landschap, zoals aanwezig in West-Brabant, een grote aantrekkingskracht op bosbewonende (roof)vogels. Zo ook voor de Havik. In de populierenaanplant zaten twee roofvogelhorsten waarvan er een werd bewoond door een Havik. Tijdens de laatste ronde werd er minimaal 1 groot jong op het nest gezien. Het vrouwtje van dit nest was een volwassen vogel.

Buizerd, n=1

Van het tweede roofvogelhorst werd gedacht dat het leeg bleef. Er was niets op te zien en tijdens de tweede ronde werd er slechts een individuele Buizerd waargenomen. Tijdens de laatste ronde was het nest echter helemaal behangen met dons en er zat minimaal één jong op. Ook vlogen de ouders nu druk roepend boven het nest. De twee horsten zaten maar 275m uit elkaar, wat blijkbaar toch geen belemmering was voor een positief resultaat.

Kramsvogel, n=0

Opvallend was een volop alarmerende Kramsvogel tijdens de eerste ronde. De vogel bleef steeds op dezelfde plaats alarmeren. Dit gebeurde bij de knotwilgen aan de oostkant van het Lange Water. De hoop op een vervolg waarneming werd ruw verstoord door de kap van de desbetreffende knotwilgen tussen de eerste en tweede inventarisatie ronde.

Cetti's Zanger n=12, (2)

Ruim tien jaar geleden begon de soort aan een tweede vestigingsfase. Zoals ook de eerste vond deze plaats in de Biesbosch. Vandaar uit verspreide de Cetti's Zanger zich voornamelijk over Zuidwest-Nederland. Het onderzochte gebied is ideaal voor de soort: verland riet met her en der opslag van wilg. Naast de 12 territoria binnen de SNL-grenzen waren er ook nog 2 territoria net buiten dit gebied.

Havikshorst in populierenaanplant.

Rietzanger, n=55 (5)

Rietzangers houden van verruigd riet met wat opslag van wilg. Dit is hier volop aanwezig. Gezien het voorkomen is het wel van belang dat de rietkraag enige omvang heeft. Zo komt de soort in het noordelijke stuk nauwelijks voor. Maar hier is langs de kreek relatief weinig riet aanwezig. Vooral het middendeel van het gebied is in trek. Hier zijn ook brede rietkragen met her en der redelijk wat opslag van wilg.

Blauwborst, n=13

Blauwborsten houden van dichte vegetatie maar hebben graag een kale bodem om op te kunnen foerageren. De dichte vegetatie is aanwezig maar door de verruiging van de rietranden is de bodem vaak helemaal bedekt met oud rietblad en stengels. Mogelijk dat dit het voorkomen van de soort enigszins drukt.

Baardman, n=1

Uit het verleden was al bekend dat de soort hier voorkwam. Dus het was niet verrassend de soort ook nu weer aan te treffen. Het enige territorium zat in het meest zuidelijke deel van het gebied. Dit is ook het enige rietveld van enige omvang. Tijdens de laatste inventarisatie ronde werden er vier onvolwassen baardmannen gezien, maar ook nog een mannetje met voer in zijn bek. Dit duidt op een tweede broedronde.

Kleine Karekiet, n=125 (14)

De Kleine Karekiet is veruit de meest talrijkste broedvogel van het gebied. De soort broedt bij voorkeur in riet dat in het water staat. Daarom was het van belang om het gebied een keer van uit de binnenkant te inventariseren. Dit is gebeurd tijdens de vierde ronde. Toen is met de kano de hele kreek afgevaren. Aangezien Kleine Karekieten niet altijd spontaan zingen is ook gebruik gemaakt van het feit dat ze wel makkelijk tot zingen zijn te bewegen. Door hard geluid te maken of met de peddel het riet te bewegen worden de mannetjes aangezet tot zingen. Op de plaatsen met minder riet, zoals aan de noordkant van

het gebied, zaten minder territoria. Het merendeel van het riet stond in 2018 niet in het water, terwijl Kleine Karekieten dat wel prefereren. Mogelijk dat hierdoor minder territoria werden vastgesteld dan men zou mogen verwachten gezien de hoeveelheid aanwezig riet. In 2001 werden nog 211 territoria vastgesteld. Mogelijk dat er destijds nog water onder het riet stond.

Wilgen zijn geknot net voor tweede bezoeker op 27 april 2018.

Snor, n=7

Opvallend aan het voorkomen van de Snor is dat alle territoria aan de zuidkant van het gebied zitten, in het Lange Water. Hier is de oppervlakte riet groter dan in de rest van het telgebied: Eerder rietvelden dan rietranden. Er is minder opslag van (wilgen)struweel aanwezig en de variatie is ook groter doordat er kleine kreekjes door het riet lopen. De territoria zaten gelijkmatig verspreid over het gebied.

Koekoek n=4

Als broedparasiet is de Koekoek geheel afhankelijk van het voorkomen van gastouders. In een gebied als de Auvergenepolder mag dit geen probleem zijn. Met tussen de 200 en 300 potentiële gastouders zou men kunnen verwachten dat er meer dan vier roepende Koeken worden vastgesteld. Maar daar moet meteen aan worden toegevoegd dat de soort buitengewoon lastig is te inventariseren. Om dubbeltellingen door de grote actieradius van de mannetjes te voorkomen zijn alleen uitsluitende waarnemingen gebruikt. Mogelijk dat vier daarmee het minimumaantal territoria is. Maar uit ervaring met andere gastouder rijke gebieden, werden er hier toch maar weinig roepende mannen gehoord.

Rietgors n=44(4)

De Rietgors is binnen het telgebied een algemene vogel. De grootste concentratie van territoria zat ten noorden van de provinciale weg N286. Hier zijn brede rietkragen aanwezig met wat opslag van wilg. Gezien de hoeveelheid riet langs het Lange Water hadden daar wel meer territoria verwacht mogen worden.

5 Evaluatie

Het Lange Water is één lange oase in een woestijn van grootschalige landbouw. Het gebied is belangrijk voor allerlei rietvogels. Het lijkt er echter op dat de kwaliteit van het gebied voor deze vogels wel aan het afnemen is. De aantallen van 2011 werden in 2018 niet meer gehaald. Mogelijk dat verruiging, zowel met opslag van bomen als oud neergeslagen riet, één van de oorzaken is. Dit kan weer worden veroorzaakt door een te lage waterstand in het gebied. In dit soort rietkragen zou het riet met zijn voeten in het water moeten staan. Mogelijk dat het actief beheren van de rietkragen en het omhoog brengen van het waterpeil tot een wezenlijke verbetering kan leiden voor de aantallen rietvogels.

Het afzetten van knotwilgen half april, zoals nu is gebeurd aan de zuidkant van het gebied, is niet gunstig voor veel vogels die dan al volop bezig zijn met nestbouw/broedden. Het beheren van de diverse houtopstanden kan dan ook beter gebeuren buiten het broedseizoen.

Zingende Rietzanger Auvergne Polder

Literatuur

Bakker T, Hogerwaard J. & Teixeira R.M. 2015. Broedvogel inventarisatie Lange Water 2011. *Veerkracht* 20(1): 16-24.

Baptist H.J.M. & Meininger P.L. 1979. Broedvogels van het Oosterscheldegebied c.a. in 1978. Nota DDMI-79-07. Deltadienst afd. Milieuonderzoek, Middelburg.

Hoekstein, M. & G. Lubbers. 2001. Broedvogels van de Anthoniegorzen, Buitengorzen en het Lange Water in 2001. Nota 132. De Horst, Rijen.

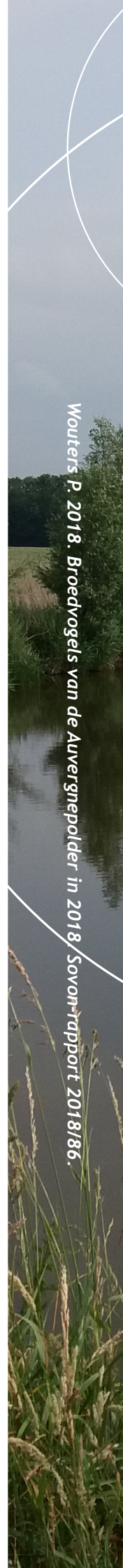
van Kleunen A., Foppen R. & van Turnhout C. 2017. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. *Sovon-rapport 2017/34*. *Sovon Vogelonderzoek Nederland*, Nijmegen.

Vergeer J.W., van Dijk A.J., Boele A., van Bruggen J. & Hustings F. 2016. Handleiding *Sovon* broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. *Sovon Vogelonderzoek Nederland*, Nijmegen.

Samenwerkingsverband Westbrabantse Vogelwerkgroepen. 2007. *Atlas van de Westbrabantse broedvogels*. NPN media, Breda.

Bijlage 1 Soortkaarten kartering 2018

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Petra Verburg (petra.verburg@sovon.nl)

In opdracht van:

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

